

Strategija zagovaranja za poboljšanje položaja Romkinja u okviru aktuelnih politika u Bosni i Hercegovini i EU ZA PERIOD 2024-2025

NAJČEŠĆE KORIŠTENE SKRAĆENICE:

AP - Akcioni plan za društvenu inkluziju Roma i Romkinja na svim nivoima

BDBiH - Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine

BiH - Bosna i Hercegovina

EU - Evropska unija

FBiH - Federacija Bosne i Hercegovine

JSL - Jedinica lokalne samouprave

LI - Lokalni izbori

MLJPI - Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

RS - Republika Srpska

ŽRM - “Uspjeh” - Ženska romska mreža “Uspjeh”

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. VIZIJA, MISIJA I PRINCIPI DJELOVANJA ŽRM "USPJEH".....	2
3. ANALIZA STANJA.....	5
4. CILJ I CILJNE GRUPE.....	7
5. AKCIONI PLAN ZAGOVARANJA ŽRM "USPJEH"	13
REFERENTNA LITERATURA.....	22

1. UVOD

Strateškim okvirom EU za ravnopravnost, uključivanje i učestvovanje Roma za period 2020-2030, Evropska Unija je potvrdila kontinuitet procesa integracije Roma. U julu 2019. godine premijeri Zapadnog Balkana usvojili su Deklaraciju o Integraciji Roma u procesu proširenja EU-a, i obavezali se da će na konkretan način raditi na poboljšanju položaj Roma u pogledu obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, stanovanja, matičnih knjiga i nediskriminacije do trenutka pristupanja njihovih zemalja u Evropsku uniju. (Deklaracija iz Poznana).

Bosna i Hercegovina je ranije po osnovu pristupanja Dekadi uključenja Roma 2005-2010 godine, a sada i na osnovu ciljeva utvrđenih ranijem i novom evropskom dokumentu, prihvatila realizaciju postavljenih ciljeva za uključivanje Roma i integrirala u okvir novog Akcionog plan Bosne i Hercegovine za društvenu inkluziju Roma i Romkinja za 2021-2025. godine.

Ženska romska mreža "Uspjeh" (u daljem tekstu: ŽRM "Uspjeh"), na osnovu ciljeva iz navedenih dokumenata odlučila se za izradu Strategije zagovaranja za poboljšanje položaja Romkinja u okviru aktuelnih politika u Bosni i Hercegovini i EU za dvogodišnji period (2024-2025).

Strateški dokument je zamišljen da služi kao operativni instrument kojim se definišu konkretne zagovaračke aktivnosti i akcije zagovaranja usmjerene na učešća u političkom životu i odlučivanju, obrazovanja, zapošljavanja, podizanja životnog standarda, socijalne i zdravstvene zaštite, njegovanja kulturnog identiteta, učenja vlastitog jezika, istorije i kulture, informisanja te jačanje saznanja i svijesti o ljudskim pravima, posebno pravima žena i djece, sve u cilju smanjenja predrasuda i stereotipa prema Romima posebno prema Romkinjama te promovisanja ravnopravnosti spolova kako prema institucijama na nacionalnom nivou tako i na nivou EU.

Aktivnosti na njenoj izradi omogućene su u sklopu realizacije projekta "Napredak prema integraciji Roma / Romkinja kao napredak BiH na putu ka EU" koje finansira fondacija Kvinna till Kvinna.

Osnovni razlog za njenu izradu je taj što ova strategija usmjerava ženske romske organizacije ka zajedničkom cilju, a to je da ostvari uticaj na:

- implementaciju bh. politika i drugih zakona koji utiču na položaj Roma/kinja u zajednici
- smanjenje isključenosti romskih žena i rizike od diskriminacije
- te indirektno poboljšati uključenost romske populacije u cjelini u sve društvene tokove.

Jedan od osnovnih razloga je i bolje umrežavanje i poboljšanje rada organizacija koje čine ŽRM "Uspjeh" te podizanje kvaliteta njihovog rada.

Zagovaranjem se postiže ujednačavanje i usaglašavanje zajedničkog pristupa u zagovaranju prema Evropskoj komisiji i institucijama u Bosni i Hercegovini ali i na novu EU kroz predlaganje prioriteta i ključnih pitanja značajnih za Romkinje i od zajedničkog interesa za sve članice ŽRM “Uspjeh” i romske porodice.

VIZIJA, MISIJA I PRINCIPI DJELOVANJA ŽENSKE ROMSKE MREŽI “USPJEH”

Ženska romska mreža “Uspjeh” je neformalna mreža udruženja žena i aktivistica koje su se udružile radi zajedničkog djelovanja i pružanja podrške Romkinjama u Bosni i Hercegovini. Na inicijativu Udruženja žena Romkinja “Bolja budućnost” iz Tuzle, Mreža je formalno započela rad na Osnivačkoj skupštini održanoj u Zenici, 13. juna 2010. godine. Mreža je prošla dug razvojni put i postala prepoznatljiv resurs u romskoj zajednici zbog svoje posvećenosti zagovaranju bolje zaštite ljudskih prava za žene i djevojčice Romkinje u Bosni i Hercegovini. Svoj rad i vidljivost povećala je usvajanjem Platforme ŽRM “Uspjeh”, kojom određuje svoj strateški okvir djelovanja i definiše prioriteta pitanja na kojim zajednički djeluju članice ŽRM “Uspjeh”. Ciljevi iz Platforme pretočeni su u ciljeve i mjere definisane u okviru Strategije Ženske romske mreže “Uspjeh” za period 2021-2023.

ŽRM “Uspjeh” je neprofitna, nevladina, nezavisna, dobrovoljna i vanstranačka asocijacija koja okuplja više registriranih udruženja žena iz Bosne i Hercegovine i aktivistice koje primarno djeluju u romskim zajednicama na teritoriji Bosne i Hercegovine.

VIZIJA

Članice ŽRM “Uspjeh” teže da kroz učešće Romkinja izgrade nediskriminatorno, sigurno i ravnopravno okruženje u svojim zajednicama i šire.

MISIJA

Svoju misiju ŽRM “Uspjeh” usmjerila je na aktivnosti kojim se:

- promovišu i potiču edukacije u romskoj zajednici, odnosno svi procesi za osposobljavanje pojedinki i pojedinaca da preuzmu kontrolu nad sopstvenim razvojem i potencijalima kroz kontinuirano društveno informisanje i učenje;
- podstiču Romkinje i Rome da nađu i/ili angažuju resurse u izgradnji i jačanju kapaciteta svojih zajednica;
- osnažuju Romkinje aktivistice i mlade Rome u preuzimanju odluka i za provođenje akcija u zajednici;
- kontinuirano identifikuju problemi i predlažu načini za rješavanje problema;
- članice Mreže potiču na umrežavanje i pridružuju se drugim mrežama i projektima kojim će se poboljšati i osnažiti sigurnost Romkinja i Roma u njihovim zajednicama.

GLAVNI PRINCIPI DJELOVANJA

ŽRM "Uspjeh" temelji se na odgovornom i solidarnom radu članica koje se oslanjaju na preporuke iz Platforme za poboljšanje prava i položaja Romkinja u Bosni i Hercegovini kao i drugih strateških dokumenata. Principi su slijedeći:

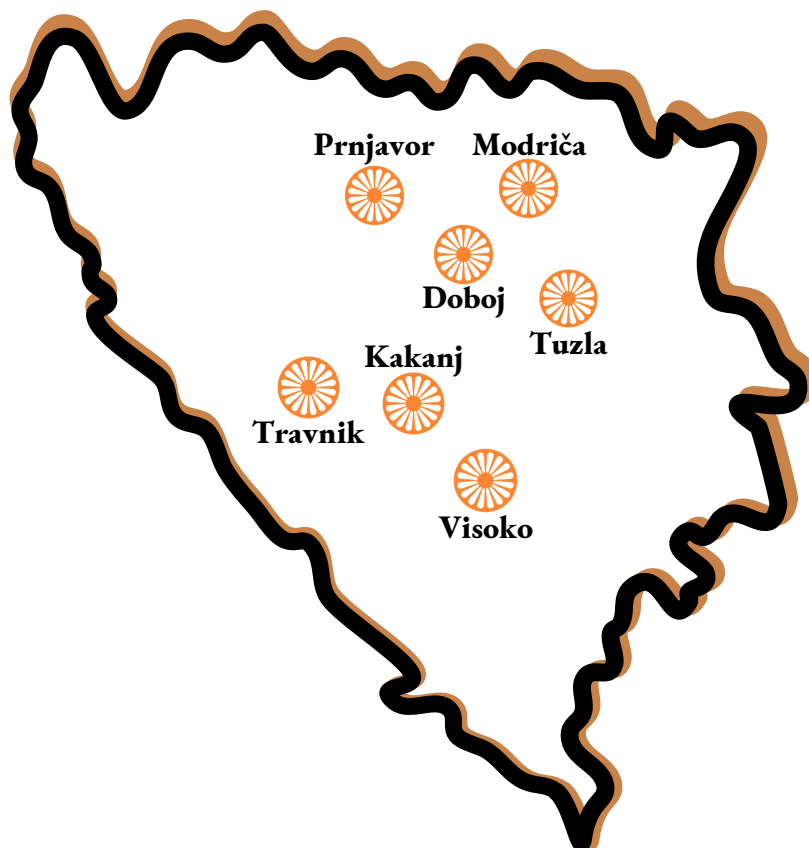
1. Dobrovoljnost	dobrovoljno sudjelovanje u radu i članstvu u ŽRM "Uspjeh" članice iskazuju jasnom izjavom o pristupanju, kako je to predviđeno usaglašenim strateškim, programskim te aktima o članstvu i načinu rada ŽRM "Uspjeh".
2. Etičnost	sve članice se obavezuju i prihvataju primjenu etike u radu kako je to regulirano usvojenim Etičkim kodeksom ŽRM "Uspjeh".
3. Udruženo djelovanje	zajedničko predstavljanje u javnosti i medijima i tokom nastupanja prema drugim mrežama i drugim organizacijama.
4. Princip udruživanja finansijskih sredstava	prema raspoloživim resursima organizacije (mogućnostima projekta) putem sporazuma između članica ŽRM "Uspjeh".
5. Usaglašavanje prioriteta rada konsenzusom	prihvatanje akata na osnovu kojih se donose strateški dokumenti i drugi akti članica ŽRM "Uspjeh" i ostalih programskih i planskih dokumenata kojim se planira zajednička aktivnost.

ŽRM "Uspjeh" djeluje:

- kao kompaktno predstavničko tijelo više udruženja i istaknutih pojedinki;
- uz podršku prepoznatljivih zagovornica za poboljšanje prava i položaja Romkinja u Bosni i Hercegovini;
- kroz zajednički angažman i pokretanje dijaloga s vladinim i međunarodnim organizacijama i institucijama;
- kao organizirana mreža za razmjenu i prikupljanje informacija o izazovima s kojim se suočavaju Romkinje;
- kao organizirana mreža za razmjenu informacija o procesu evropskih integracija i za širenje informacija prema svojim članicama u zajednici i svim drugim romskim organizacijama;
- kao mreža zagovaračica akcija protiv diskriminacije i anticiganizma u Bosni i Hercegovini.

ŽRM "Uspjeh" ima članice iz oba entiteta, a čine je:

- Udruženje žena Romkinja "Bolja budućnost", Grad Tuzla;
- Udruženje "Romani ćej", Prnjavor;
- Udruženje Romkinja centar za majke "Nada", Kakanj;
- Udruženje Roma "Bolje sutra", Visoko;
- Udruženje "Madara", Doboj;
- Udruženje "Mladi Romi", Travnik;
- Udruženje za inkluziju mladih Roma i Romkinja "Terni Zor", Modriča;
- Aktivistica Aida Mehdić, Travnik.

3. ANALIZA STANJA

Pripadnici i pripadnice romske populacije uglavnom ne otkrivaju svoju etničku pripadnost tokom popisa stanovništva. Na popisu iz 2013. godine, 12.583 osobe izjasnile su se kao Romi i Romkinje, dok su 252 osobe iskoristile drugačije nazive, poput "bošnjački Rom", "ciganin", "muslimanski Rom", "bijeli Rom", itd. Dvanaest osoba se izjasnilo kao Egipćani.

Procjene ukupnog broja pripadnika i pripadnica romske populacije kreću se od 40.000 (UNDP) do 100.000 (Odbor za Rome), dok je 2010. godine u čitavoj državi evidentirano oko 50.000 Roma. Kada je riječ o geografskoj distribuciji, najveći broj bh. Roma živi u Tuzlanskom kantonu gdje romska zajednica broji oko 17.000 članova. Veće romske zajednice mogu se naći i na teritoriji Kantona Sarajevo, te Zeničko-dobojskog kantona (Federacija BiH).

Prema pokazateljima koje je prikupilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice (u daljem tekstu: MLJPI) općine su prijavile da se u stanju potrebe nalazi: 4.008 romskih porodica ili 19.295 osoba.

Kada su u pitanju opći podaci u BiH, MLJPI zaključno sa 2020. navodi da je prema podacima 35 JLS iskazana potreba Roma u oblastima: stanovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja za 8.295 muškaraca i 7.767 žena.

U Bosni i Hercegovini priznate su dvije vrste manjina: pripadnici konstitutivnih naroda (Bošnjaci, Hrvati, Srbi) koji su u manjinskom položaju i 'ostali', tj. manjine iz nekonstitutivnih grupa. U Zakonu o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina imenovano je 17 nacionalnih manjina iz reda 'ostalih', uključujući Rome_kinje. Pripadnici romske populacije, baš kao i pripadnici drugih nekonstitutivnih grupa, ne uživaju ista prava kao članovi tri konstitutivna Naroda

Međunarodne i lokalne nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini iz godine u godinu izvještavaju o sistemskoj, višestrukoj i višegeneracijskoj isključenosti romske populacije koja ostavlja snažne posljedice na kvalitetu života velikog broja Roma_kinja u Bosni i Hercegovini. Anticiganizam i višestruka, dugotrajna diskriminacija predstavljaju glavni uzrok socijalne isključenosti Roma_kinja, dok visoka stopa nezaposlenosti, niska stopa upisa u školu i nizak stepen obrazovanja, te iznimno loši stambeni uslovi predstavljaju simptome položaja u kojem se nalaze Romi:kinje. Posljedice ratnog razaranja tokom perioda od 1992. do 1995. dodatno otežavaju njihov položaj.

Romska populacija susreće se s velikom stopom nezaposlenosti, lošim stambenim uslovima i diskriminacijom u institucijama i javnom životu. Izuzetno mali broj Roma radi u policiji i drugim javnim ustanovama, dok se samo jedna sutkinja u Bosni i Hercegovini izjašnjava kao Romkinja. Nije zvanično utvrđeno koliko Roma u Bosni i Hercegovini ne posjeduju lične dokumente, čime im se ograničava pristup građanskim, političkim, socijalnim, ekonomskim i kulturnim pravima. Nemogućnost pribavljanja dokumenata povezana je sa siromaštvom i niskim društvenim statusom romskih zajednica, što vodi daljnjoj isključenosti iz javnog života. Romi nailaze na brojne prepreke u ostvarivanju pristupa osnovnom i srednjem obrazovanju, jer često romske porodice ne mogu platiti troškove školovanja djece. Romi i sami nerijetko odustaju od školovanja zbog diskriminacije.

Istraživanja provedena u Bosni i Hercegovini tokom protekle decenije pokazala su da patrijarhalni stavovi i niži stepen obrazovanja Romkinja u odnosu na muškarce sunarodnjake imaju veliki uticaj na nizak standard i izloženost Romkinja nasilju i diskriminaciji i unutar i van svojih zajednica. Aktivnosti koje provode institucije usmjerene na zapošljavanje, obrazovanje, stambeno zbrinjavanje i zdravstvenu zaštitu često ne daju odgovarajuće rezultate; nekada aktivnosti nisu adekvatno usklađene s potrebama, a nekada izostaje praćenje i održivost pojedinih aktivnosti.^[1]

[1] Preuzeto iz izvještaja Atlantske inicijative 2021, "Pristup i povjerenje Roma u institucije sigurnosti i pravosuđa u Bosni i Hercegovini," dostupno na linku <https://atlantskainicijativa.org/wp-content/uploads/2021/11/Pristup-i-povjerenje-Roma-u-institucije-sigurnosti-i-pravosuda-u-Bosni-i-Hercegovini.pdf>

4. CILJ I CILJNE GRUPE

Na sastanku ŽRM "Uspjeh" održanom **16 i 17. jula 2024. godine u Petrovu** usaglašen je cilj i sadržaj zagovaračke strategije ŽRM "Uspjeh", kao i vrste akcija koje će organizacije uključene u ŽRM "Uspjeh" u narednom periodu provoditi i/ili aktivno zagovarati. Zagovarački cilj je kompatibilan sa vodećim strateškim razvojnim ciljem mreže: *"ŽRM "Uspjeh" namjerava u narednom periodu i dalje poticati stvaranje sigurnijeg, ravnopravnijeg i nediskriminatornog okruženja u zajednicama u kojim žive Romkinje i Romi u Bosni i Hercegovini i šire."*^[2]

Glavni cilj zagovaranja u periodu 2024-2025:

Potaći djelotvorniju provedbu postojećih zakona, politika i planova, poboljšati sisteme monitoringa te zagovarati provođenje rješenja prioritarnih pitanja koja su od značaja za položaj romskih žena i njihovih porodica u Bosni i Hercegovini.

Specifični ciljevi:

- SC 1. Povećanje političke participacije Romkinja
- SC 2. Povećanje participacije romske zajednice u relevantnim međunarodnim i domaćim tijelima
- SC 3. Zagovaranje implementacije Akcionih planova za Rome/kinje na svim nivoima, monitoring implementacije i izvještavanje
- SC 4. Zagovaranje suzbijanja diskriminacije, antigipsizma, kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilja nad ženama i djecom (mjera poštivanja istorije, tradicije, kulture i jezika)
- SC 5. Uključivanje mladih Roma/kinja u programe i inicijative iz oblasti zdravih stilova života
- SC 6. Rad na održivosti ŽRM "Uspjeh"

Pokazatelji uspjeha:

Specifični cilj	Pokazatelj/i
SC 1. Povećanje političke participacije Romkinja	Broj (5) događaja podizanja svijesti članova romske zajednice o važnosti političke participacije Romkinja
SC 2. Povećanje participacije romske zajednice u relevantnim međunarodnim i domaćim tijelima	Broj (5) održanih zagovaračkih sastanaka sa cilje uključenja Romkinja u tjela na lokalnom, kantonalnom i nacionalnom nivou.
SC 3. Zagovaranje implementacije Akcionih planova za Rome/kinje na svim nivoima, monitoring implementacije i izvještavanje	Broj (3) sastanka godišnje sa institucijama koje sprovode Akcioni plan za Rome/kinje Urađen i objavljen godišnji izvještaj ŽRM "Uspjeh" o monitoringu implementacije AP Održan jedan javni događaj u organizaciji ŽRM "Uspjeh" o implementaciji AP
SC 4. Zagovaranje suzbijanja diskriminacije, antigipsizma, kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilja nad ženama i djecom (mjera poštivanja istorije, tradicije, kulture i jezika)	<ul style="list-style-type: none"> Minimalno 30 medijskih nastupa i izjava godišnje Provedena 1 kampanje godišnje na nivou djelovanja ŽRM "Uspjeh" sa dosegom minimalno 50.000 osoba
SC 5. Uključivanje mladih Roma/kinja u programe i inicijative iz oblasti zdravih stilova života	Broj (10) održanih radionica i kampanja za romsku djecu i omladinu na temu zdravih stilova života.
SC 6. Rad na održivosti ŽRM "Uspjeh"	Povećanje broja članica/organizacija ŽRM "Uspjeh" za 10% na dvogodišnjem nivou.

Ciljne grupe i alati zagovaranja

Svaki nivo vlasti donosi različite odluke, na čije donošenje, praćenje, izmjenu ili provođenje ŽRM "Uspjeh" želi uticati. Na osnovu rezultata SWOTi PEST analize urađene tokom strateške sesije identificirane su slijedeće ciljne grupe na koje su usmjerene zagovaračke aktivnosti. Ova lista nije isključiva, već će biti dopunjena po potrebi i aktivnosti:

Nivo djelovanja	Naziv	Alati
BiH	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH Ministarstvo civilnih poslova BiH Ministarstvo sigurnosti BiH Agencija za ravnopravnost spolova BiH/MLJPBiH Ombudsmeni BiH Agencija za statistiku Centralna izborna komisija Vijeće nacionalnih manjina BiH Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH	<ul style="list-style-type: none"> • podnošenje različitih inicijativa • realizacija različitih sastanaka sa nadležnim institucijama, • uspostava saradnje • suorganizacija radionica, seminara, okruglih stolova, konferencija, promotivnih skupova, javnih tribina • peticije • javne rasprave i saslušanja
Entitetski nivo	Gender centri Ministarstva pravde Ministarstva za rad i socijalna pitanja Ministarstva za kulturu, sport, obrazovanje i porodicu Instituti za javno zdravstvo Zavodi za statistiku Parlamentarne komisije i tijela za nacionalne manjine i ljudska prava Pravosudne institucije (sud i tužilaštva) Ministarstvo unutrašnjih poslova Službe za zapošljavanje Vijeće/Savjet nacionalnih manjina	<ul style="list-style-type: none"> • podnošenje različitih inicijativa • realizacija različitih sastanaka sa nadležnim institucijama, • uspostava saradnje • suorganizacija radionica, seminara, okruglih stolova, konferencija, promotivnih skupova, javnih tribina • peticije • javne rasprave i saslušanja

Kantonalni nivo	Kantonalne vlade Ministarstva pravde Ministarstva za rad i socijalna pitanja Ministarstva obrazovanja i nauke Pravosudne institucije (sud i tužilaštva) Ministratsvo unutrašnjih poslova Službe za zapošljavanje	<ul style="list-style-type: none"> • sastanci • inicijative • medijska gostovanja, • podjela promotivnog materijala, kampanja na društvenim mrežama
Lokalni nivo	Gender komisije i druge komisije (privredne, obrazovanje, društvena pitanja i dr) Centri za socijalni rad Policijske uprave Mjesne zajednice Domovi zdravlja	<ul style="list-style-type: none"> • medijska gostovanja, • podjela promotivnog materijala, kampanja na društvenim mrežama

Slijedi pojednostavljena šema strukture i nivoa vlasti u BiH^[3]:

Grafika 1: Pojednostavljena šema vlasti u BiH

[3] Prava za sve; 2016, "Priručnik za antidiskriminacijsko zagovaranje"; dostupan na linku https://www.diskriminacija.ba/sites/default/files/node_file_upload/ad-zagovaranje-final-web.pdf

Za ŽRM "Uspjeh" je važno učesće na javnim raspravama. Potrebno je da nacrt zakona, koji će biti predmet rasprave, ŽRM "Uspjeh" analizira i sačini pismeni komentar, mišljenje, sa obrazloženjima. Rasprave su prilika da se iznesu stavovi o određenom pitanju i nacrtu, ali i da se identifikuju posebno zainteresovani zastupnici_ce za određenu oblast ili zakon, sa kojima se može zakazati dodatni sastanak ili sastanci na kojima se pojedinačni zastupnici lobiraju za rješenja koja ŽRM "Uspjeh" zagovara.

Na osnovu prethodnih iskustava, PEST analize, kao i poznavanja društveno-političkog konteksta u današnjoj BiH, identificirani su slijedeći **saveznici/podrška** u ostvarivanju ciljeva zagovaranja:

Međunarodna zajednica / Donatori

Delegacija Evropske unije u BiH
Ambasade u BiH
Vijeće Evrope
OSCE
UN Agencije (UNICEF, UNFPA,
UNHCR, UNDP, IOM)
ILO

Mediji

Javni emiteri (BHRT, RTRS, FTV)
Novinske agencije (FENA, SRNA)
Kantonalni i regionalni mediji (TVTK,
Bobar Radio, BN TV, Dnevni avaz, N1,
Klix, Nezavisne novine, Buka, i dr)

Domaće civilno društvo/mreže

Ženska mreža BiH
IRIS mreža
Mreža policajki u RS i FBiH
Mreža za izgradnju mira u BiH
Inicijativa Građanke za ustavne promjene

Regionalno civilno društvo

Ženska romska mreža Srbije
Ženska romska mreža "Prva" Crna gora

- Prednosti djelovanja kroz mreže/koalicije/saveze:
- veći legitimitet aktivnostima koje se provode;
 - veća podrška i snaga zahtjevima koji se postavljaju;
 - podjela posla čime se prevazilazi nedostatak kapaciteta;
 - aktivnostima se može ciljati veći broj aktera.

Alati za zagovaranje

U tabeli koja slijedi predstavljene su taksativno zagovaračke aktivnosti o kojima je bilo više riječi u ovom dokumentu, no ovo nije jedina i definitivna lista mogućih zagovaračkih aktivnosti:

Aktivnosti u parlamentima/ ministarstvima	Masovne aktivnosti/ ulične akcije	Mediji	Pravne aktivnosti
<ul style="list-style-type: none"> • radne grupe za izradu propisa (zakona i politika) • konsultacije u izradi pravnih propisa • lobiranje predstavnika • saslušanja/javne i stručne rasprave • sastanci sa klubovima političkih partija, naroda • sastanci sa ministrima, služenicima, institucijama • debate, forumi 	<ul style="list-style-type: none"> • tribine, sastanci u zajednicama • peticije (online, ulične, od vrata do vrata) • masovno slanje e-mailova, sms poruka, pisama sa istim tekstom... • ulični teatar • drama sa porukom • demonstracije 	<ul style="list-style-type: none"> • gostovanje u TV i radio emisijama, zakupljeno vrijeme u medijima, reklame sa porukom, redovni sastanci sa urednicima u medijima • plakati, bilbordi, novinski oglasi, letci • internet (portali, stranice, blog, forum, Facebook, YouTube, Twitter...) • intervjui, priče o značajnim slučajevima, uvodnici u printanim, sedmičnim, online medijima • online i offline peticije i otvorena pisma kao medijski alat • događaji za medije na lokacijama koje dočaravaju problem i rješenje 	<ul style="list-style-type: none"> • radne grupe, sačinjavanje OCD nacrtu zakona, pisanje amandmana • sačinjavanje policy briefa, analiza uz korištenje domaćeg zakonodavstva međunarodnih standarda, regionalnih rješenja... • pokretanje postupaka (sud, ombudsmen, uprava...) • korištenje međunarodnih mehanizama UN, EU...) za pritisak na domaće institucije ali i za promjenu međunarodne i/ili donatorske politike prema BiH

Grafika 2: Pregled mogućih zagovaračkih alata

Jedino mediji mogu u vrlo kratkom vremenu doprijeti do velikog broja ljudi i utjecati na njihovo mišljenje, čak i pokrenuti ih na djelovanje. Gotovo sve zagovaračke kampanje sadrže neku vrstu javnog djelovanja. Iskustvo pokazuje da uključivanje javnosti u zagovaračke kampanje doprinosi uspostavljanju jače podrške važne za uspjeh. Zbog toga, ŽRM "Uspjeh" je i u prethodnom periodu (što je neophodno i u narednom) pozivala medije da prate i učestvuju u njihovim aktivnostima. Činjenica je da je medijska pažnja za određeno pitanje relativno kratka. Bez obzira koliko ŽRM "Uspjeh" koja provodi kampanju smatra da je pitanje od suštinskog značaja za građane_ke, konkurencija u novim vijestima, događajima pa i kampanjama je presudna. Zbog toga, prilikom izrade medijske kampanje, treba naročito znati kada i kako saradivati sa medijima, u kojem tačno momentu i u kojoj mjeri. S timu vezi, komunikacija sa medijima i poruka koja se želi dostaviti mora biti iskrena, vrlo jasno određena i razumljiva. U okviru ove Strategije potrebno je sklopiti saradnju sa minimalno: agencijama FENA, SRNA; TV: BHRT, N1, Nova TV, RTRS, BNTV, Radio stanicama: RSG grupacija, Radio Kameleon, TNT, BH Radio, Federalni radio, Portali: buka.com, zurnal.info, interview.ba, klix.ba, hercegovina.info, nezavisne.com, etrafika.net, gracija...

Ova lista nije završena, potrebno je birati medije i po lokaciji događaja kao i rasprostranjenosti teme.

5. AKCIONI PLAN ZAGOVARANJA ŽRM "USPJEH" ZA PERIOD 2024-2025. god.

SPECIFIČNI CILJ 1: Povećanje političke participacije Romkinja			
MJERA 1.1	Ojačati kapacitete Romkinja za učešće u političkom životu BiH		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 1.1.1.	Pratiti zastupljenost žena Romkinja u tijelima nacionalnih manjina i na izborima	2024-2025 (posebno tokom Lokalnih izbora 2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Broj kandidatkinja Romkinja na Lokalnim izborima 2024 • Broj osvojenih mandata od strana Romkinja na LI2024 • Broj izabranih/imenovanih Romkinja u tijelima, komisijama, i dr na svim nivoima

A1.1.2.	Zagovarati i uključiti se u kampanje podrške političarkama koje podržavaju poboljšanje položaja žena Romkinja	2024-2025 (posebno tokom Lokalnih izbora 2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Broj sastanaka • Broj javnih događaja/tribina • Broj objava u medijima • Broj objava na socijalnim mrežama
A1.1.3.	Objaviti i promovirati u medijima i kod međunarodne zajednice informacije i izvještaje o zastupljenosti Romkinja na izborima i u tijelima/organima vlasti	2024-2025 (posebno tokom Lokalnih izbora 2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Broj objavljenih izvještaja i informacija • Broj održanih sastanaka sa Međ.Zaj. i drugima • Broj medijskih izvještaja
A1.1.4.	Organizirati radionice/seminare o jačanje znanja i vještina Romkinja političarki	2024-2025 (posebno tokom Lokalnih izbora 2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Broj prijavljenih učesnica seminara • Broj održanih seminara/radionica • Broj učesnica koje su se kandidirate • Broj osvojenih mandata/pozicija

SPECIFIČNI CILJ 2: Povećanje participacije romske zajednice u relevantnim međunarodnim i domaćim tijelima

MJERA 2.1	Ojačati kapacitete predstavnica ŽRM Uspjeh za veću participaciju u relevantnim međunarodnim i domaćim tijelima		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 2.1.1.	Organizirati kontinuiranu edukaciju članica i liderica ŽRM Uspjeh iz oblasti važnih za strateško poboljšanje uslova života Roma/kinja u BiH (liderske vještine, vještine pregovaranja, strateški dokumenti na domaćem i međunarodnom nivou, kako zagovarati promjenu i sl)	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj učesnica Romkinja na edukacijama • Broj održanih edukacija • Lista edukacija na kojima su sudjelovale članice
MJERA 2.2	Inicirati učesće predstavnica ŽRM Uspjeh u relevantnim tijelima		
A 2.2.1.	Organizirati redovne sastanke predstavnica ŽRM sa relevantnim predstavnicima vlasti i međunarodne zajednice povodom tema (i na datume) od važnosti za Rome/kinje	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sastanaka
A 2.2.2.	Pokrenuti javne inicijative za unapređenje životnog standarda romske populacije	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj pokrenutih inicijativa • Broj potpisanih protokola
A 2.2.3.	Medijska promocija predstavnica ŽRM Uspjeh kao adekvatnih predstavnica u međunarodnim i domaćim tijelima	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj medijskih izvještaja/nastupa

SPECIFIČNI CILJ 3: Zagovaranje implementacije Akcionih planova za Rome/kinje na svim nivoima, monitoring implementacije i izvještavanje

MJERA 3.1	Inicirati adekvatniju primjenu afirmativnih mjera iz AP za Rome/kinje		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 3.1.1.	Monitorisati primjenu AP za Rome/kinje na terenu i izvještavati javnost o njegovoj (ne)primjeni	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj analiziranih izvještaja (desk review) • Broj monitoring sastanaka na terenu u zajednici • Broj objavljenih informacija I izvještaja • Medijski izvještaji
A 3.1.2.	Zagovarati donošenje zakona i podzakonskih akata/ili amandmana u cilju unapređenja stambenih, zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih potreba romske zajednice	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj sastanaka sa relevantnim akterima • Broj dostavljenih inicijativa
MJERA 3.2	Ojačati kapacitete službenika/ica, članova_ica komisija i drugih koji su zaduženi za provedbu AP za Rome/kinje na terenu		
A 3.2.1.	Organizovati sastanke sa predstavnicima institucija zaduženih za provedbu AP za Rome_kinje u cilju informisanja o potrebama Romske zajednice, kao i nalazima monitoringa provedbe AP za Rome_kinje	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sastanaka i prezentacija izvještaja

A 3.2.2.	Organiziranje antidiskriminacijske edukacije za predstavnike_ice institucija zaduženih za provedbu AP za Rome_kinje	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih edukacija • Broj educiranih predstavnika_ica institucija
SPECIFIČNI CILJ 4: Zagovaranje suzbijanja diskriminacije, antigipsizma, kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilja nad ženama i djecom			
MJERA 4.1	Identifikacija i izvještavanje o najčešćim oblicima diskriminacije, anticiganizma, kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilja nad romskim ženama i djecom		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 4.1.1.	Kontinuirano pratiti izvještaje relevantnih domaćih i međunarodnih tijela/organa o slučajevima diskriminacije, antigipsizma kao i prijave romske populacije članicama ŽRM Uspjeh itd	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj pregledanih izvještaja • Broj prijava kršenja prava članicama ŽRM Uspjeh
A 4.1.2.	Pisati i objavljivati informacije i zbirne izvještaje o slučajevima diskriminacije, antigipsizma kao i prijave romske populacije članicama ŽRM Uspjeh itd	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj objavljenih informacija • Broj objavljenih izvještaja • Broj medijskih izvještaja
A 4.1.4.	Doedukacija obrazovnog, zdravstvenog, policijskog osoblja na suzbijanju predrasuda i stereotipa o romskoj populaciji	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih doedukacija • Broj educiranih osoba • Lista edukacija na kojima su sudjelovale članice

MJERA 4.2	Jačati romsku zajednicu da prepoznaju i prijave diskriminaciju, antigipsizam, kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilja nad romskim ženama i djecom		
A 4.2.1.	Organizirati redovne tematske sastanke sa romskom zajednicom	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sastanaka • Broj učesnika_ica sastanaka • Broj identificiranih tema/problema po oblastima • Izvještaj o identificiranim temama/problemima po oblastima
A 4.2.2.	Održavati edukativne sesije/sastanke o tome kako prepoznati i prijaviti kršenje ljudskih prava	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih edukativnih sesija • Broj educiranih pripadnika_ica romske zajednice
MJERA 4.3	Zagovarati stvaranje mogućnosti za dodatno učenje romskog jezika, tradicije i kulture u školama i neformalnom obrazovanju		
A 4.3.1.	Organizirati kulturno-umjetničke događaje (manifestacije) u romskim i drugim zajednicama na temu romske kulture, tradicije i jezika	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih događaja (manifestacija) • Broj uključenih zajednica • Broj uključenih pripadnika_ica zajednice • Broj posjetilaca_teljki manifestacija • Broj medijskih izvještaja

A 4.3.2.	Organizirati edukativno-zabavne aktivnosti u školama i mjesnim zajednicama na temu romske kulture, tradicije i jezika	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih edukativno-zabavnih aktivnosti • Broj i mjesto škola obuhvaćenih mjerom • Broj medijskih izvještaja
A 4.3.3.	Organizirati prikupljanje sredstava za pokretanje izdavačke djelatnosti ŽRM Uspjeh u cilju priprema i izdavanja knjiga romskih autora/ica i pokrenuti izdavačku djelatnost	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o provedenoj kampanju prikupljanja sredstava • Broj prevedene literature
SPECIFIČNI CILJ 5: Uključivanje mladih Roma/kinja u programe i inicijative iz oblasti zdravih stilova života			
MJERA 5.1	Kampanja na terenu za motivisanje romske djece i mladih za uključivanje u aktivnosti iz oblasti zdravih stilova života		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 5.1.1.	Realizacija kampanje na terenu za motivisanje romske djece i mladih za uključivanje u aktivnosti iz oblasti zdravih stilova života	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj uključenih mladih • Broj medijskih natpisa i objava na socijalnim mrežama • Izvještaj o realiziranim aktivnostima • Broj održanih radionica

A 5.1.2.	Organizovati radionice o prevenciji, štetnosti i protupravnosti ranih dječijih brakova i prevenciji nasilja u porodici u romskim zajednicama	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj učesnika_ica radionica • Broj održanih radionica
MJERA 5.2	Poticanje učešća mladih u programima i projektima civilnog društva		
A 5.2.1.	Organizirati redovne tematske sastanke sa djecom i mladima u cilju predstavljanja koristi od uključenja u programe članica ŽRM Uspjeh	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sastanaka • Broj učesnika_ica sastanaka
A 5.2.2.	Organizacija kampova i edukacija u cilju osnaživanja znanja i vještina djece i mladih	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih kampova • Broj održanih edukacija • Broj učesnika_ica kampova i edukacija
SPECIFIČNI CILJ 6: Rad na održivosti ŽRM Uspjeh			
MJERA 6.1	Iniciranje novih programa i projekata za aktivnosti ŽRM Uspjeh		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 6.1.1.	Pisanje projekata i namicanje sredstava za aktivnosti ŽRM Uspjeh	2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj poslanih prijedloga projekata • Broj inicijativa i dopisa potencijalnim donatorima i sponzorima aktivnosti

MJERA 6.2	Animiranje novih članica ŽRM Uspjeh		
RB	NAZIV AKTIVNOSTI	PERIOD REALIZACIJE	INDIKATORI:
A 6.2.1.	Identifikacija potencijalnih članica i podržavatelja_ica ŽRM Uspjeh i uspostavljanje saradnje	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Broj identificiranih potencijalnih članica • Broj održanih sastanaka • Broj primljenih novih članica
A 6.2.2.	Jačanje partnerstava širenjem kontakata s drugim organizacijama i mrežama u BiH i regiji	2025	<ul style="list-style-type: none"> • Lista organizacija/mreža koje pružaju podršku

Napomena: gdje god je to izvedivo navesti broj, spol i dob učesnika_ica.

REFERENTNA LITERATURA

1. Udruženje žena Romkinja "Bolja budućnost" grada Tuzla; 2023.; "Izveštaj o stanju prava i položaja Romkinja u Bosni i Hercegovini", <https://www.bolja-buducnost.org/images/06-publikacije/izvjestaj-o-stanju-prava-i-polozaja-romkinja-2021-2022.pdf>
2. Strategija i Akcioni plan za društvenu uključenost Roma i Romkinja Bosne i Hercegovine 2021-2025; <https://ekonsultacije.gov.ba/legislationactivities/downloaddocument?documentId=1014882>
3. STRATEGIJA ŽENSKJE ROMSKE MREŽE "USPJEH" 2024-2027.: https://www.bolja-buducnost.org/images/06-publikacije/Strategija_zenske_romske_mreze_Uspjeh_2024_2027.pdf
4. Evropska unija, Izveštaj o Bosni i Hercegovini 2023, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/e3045ec9-f2fc-45c8-a97f-58a2d9b9945a_en?filename=SWD_2023_691%20Bosnia%20and%20Herzegovina%20report.pdf
5. Civil Rights Defenders, 2018, "Obruč anticiganizma: Romi u BiH"; <https://crd.org/wp-content/uploads/2018/02/The-Wall-of-Anti-Gypsyism-%E2%80%93-Roma-in-Bosnia-and-Herzegovina-BiH.pdf>
6. Atlantska inicijativa, 2021; "Pristup i povjerenje Roma u institucije sigurnosti i pravosuđa u Bosni i Hercegovini"; <https://atlantskainicijativa.org/wp-content/uploads/2021/11/Pristup-i-povjerenje-Roma-u-institucije-sigurnosti-i-pravosuđa-u-Bosni-i-Hercegovini.pdf>

